

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Institution: Departementet

Kontor/initialer: Juridisk enhed/lofa

Sagsnr.: 15454, **Dok. nr.:** 381195

Dato: 30. april 2012

Sammenfatning af Kammeradvokatens konklusioner vedrørende ekspropriationsspørgsmålet i forhold til eventuel ændret randzonelov

Det kan indledningsvis bemærkes, at Fødevareministeriet har indhentet to udtalelser fra Kammeradvokaten vedrørende ekspropriationsspørgsmålet i relation til randzoneloven. Det drejer sig om udtalelse af 9. september 2010, som blev udarbejdet til brug ved lovarbejdet med den oprindelige randzonelov samt den senere udtalelse af 28. februar 2012, som blev udarbejdet i forbindelse med ændringslovforslaget.

Fødevareministeriet har til brug ved besvarelse af spørgsmål 16 (L145) udarbejdet følgende sammenfatning af Kammeradvokatens konklusioner vedrørende ekspropriationsspørgsmålet set i forhold til en eventuel ny samlet randzonelov. Kammeradvokatens vurdering af de nu planlagte ændringer af ordningen (Energiafgrøder og offentlig adgang) er således foretaget som en samlet bedømmelse af ordningen, som om ændringerne fra begyndelsen havde været indeholdt i loven:

Det er Kammeradvokatens opfattelse, at det indgreb, der foretages ved den vedtagne randzonelov, ikke indebærer overførelse af rettigheder fra en hidtidig ejer til et andet retssubjekt. De planlagte ændringer med hensyn til offentlighedens adgang og muligheden for at dyrke energiafgrøder ændrer ikke herpå. Det skyldes, at offentlighedens ret til at færdes og opholde sig i områderne ikke vil indebære, at en del af ejerens råden fratages denne og overføres til andre eller ophører.

Kammeradvokaten lagde i sin vurdering fra 2010 til grund, at randzoneordningen var begrundet i saglige, væsentlige miljø- og naturmæssige interesser i bevaring og genopretning af vandmiljøet, og at indgrebet var egnet til at varetage disse hensyn. At offentligheden har adgang til randzonerne ændrer efter Kammeradvokatens opfattelse ikke på dette, idet offentlighedens adgang alene udgør en nyttiggørelse af de udyrkede arealer, der opstår ved varetagelsen af de nævnte miljø- og naturmæssige interesser, og svarer til, hvad der gælder for offentlighedens adgang til øvrige udyrkede arealer, skov, strande mv., jf. nedenfor.

At der ikke kan dyrkes flerårige energiafgrøder ændrer heller ikke på, at den samlede ordning må anses for begrundet i og egnet til at varetage de nævnte interesser. Kammeradvokaten har herved også lagt vægt på, at beplantning med flerårige energiafgrøder vil vanskeliggøre adgangen til vandløbene i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse.

De planlagte ændringer af randzoneordningen ændrer heller ikke på, at ordningen er af generel karakter og som udgangspunkt rammer alle landets bedrifter. Intensitetsvurderingen skal som nævnt foretages som en samlet bedømmelse af ordningens intensitet under forudsætning af, at de planlagte ændringer med hensyn til offentlighedens adgang og muligheden for at dyrke energiafgrøder fra begyndelsen havde været indeholdt i randzonenloven. Det må efter Kammeradvokatens vurdering indgå med betydelig vægt i intensitetsvurderingen, at den planlagte adgang for offentligheden til randzonerne alene svarer til de allerede gældende regler i naturbeskyttelsesloven, hvorefter der - under visse begrænsninger, jf. nedenfor - er offentlig adgang til bl.a. udyrkede arealer. Det samme gælder med hensyn til den offentlige adgang til vandløbslovens 2 meter-bræmmer, der vil blive en konsekvens af, at bræmmerne med de planlagte ændringer af randzonenloven kommer til at grænse op til arealer, hvortil der er offentlig adgang (randzonerne).

Dertil kommer, at offentlighedens adgang - der som nævnt følger de almindelige regler i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 - vil være undergivet en række begrænsninger. Det vil bl.a. gælde, at offentligheden kun har adgang til randzonerne, hvis der er lovlig adgang dertil, at ejeren kan forbyde adgang på dage, hvor der holdes jagt mv., at ophold ikke må finde sted inden for 150 meter fra beboelses- og driftsbygninger, og at ejeren under visse betingelser kan forhindre offentlighedens adgang ved at opstille hegn omkring det pågældende område.

Det er på den baggrund Kammeradvokatens vurdering, at de planlagte ændringer af randzonenloven med hensyn til offentlighedens adgang og muligheden for at dyrke energiafgrøder alene i begrænset omfang vil forøge intensiteten af ordningen på det generelle niveau. Uanset at randzonerne ikke kan dyrkes, kan de fortsat anvendes til andre formål, f.eks. græsning eller jagt.

Det er samlet set Kammeradvokatens vurdering, at de planlagte ændringer ikke indebærer, at randzonenloven generelt bliver ekspropriativ. Som anført i udtalelsen fra 2010 kan der imidlertid alligevel forekomme tilfælde, hvor bedrifter rammes særligt hårdt, herunder eventuelt fordi offentlighedens adgang medfører væsentlige gener for ejeren, og i sådanne tilfælde kan ordningen være ekspropriativ. Det er imidlertid fortsat Kammeradvokatens vurdering, at der med reglerne om forholdsmæssig reduktion af randzonens bredde og om dispensation, herunder med hensyn til offentlighedens adgang, er taget fornødent højde for sådanne tilfælde.

I det omfang det efter randzoneordningens ikrafttræden ikke vil være muligt at udnytte flerårige energiafgrøder, som allerede er plantet i randzonerne - navnlig hvis afgrøderne efter ikrafttrædelsen kræves fjernet fra zonerne - bør det imidlertid overvejes, om der skal indføres en overgangsordning, som giver landbrugerne rimelig tid til at afvikle dyrkningen af energiafgrøder i zonerne. Det gælder særligt i forhold til de landbrugere, der efter vedtagelsen i 2011 af randzonenloven måtte have påbegyndt dyrkning af flerårige energiafgrøder i randzonerne i tillid til, at den vedtagne lov ville blive sat i kraft uden de nu planlagte ændringer.